

УДК 332.2.021.012.33

О. І. Котикова,

д. е. н., професор, завідувача кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

К. Г. Дідур,

магістрант, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Р. В. Душук,

магістрант, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

МОНІТОРИНГ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ — НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

O. Kotykova,

doctor of economics, professor, head of the department of business economics,
Mykolayiv natsional agrarian university, Mykolaiv

K. Didur,

Master, Mykolayiv State Agrarian University, Mykolaiv

R. Dushuk,

Master, Mykolayiv State Agrarian University, Mykolaiv

MONITORING OF COMPETITIVENESS OF AGRICULTURE OF THE REGION — NECESSARY COMPOSITION OF EURO-INTEGRATION PROCESSES

У статті проведено оцінку конкурентоспроможності сільськогосподарської діяльності Веселинівського району Миколаївської області. Аналіз здійснено в контексті визначення місця району у загальних показниках результативності діяльності сільськогосподарських підприємств регіону. Проаналізовано динаміку (за 2010—2016 роки) та встановлено тенденції зміни таких показників: вихід валової продукції сільського господарства у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь; вихід товарної продукції сільського господарства у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь; вихід прибутку від реалізації продукції сільського господарства у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь; вихід зернових культур у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь; рівень рентабельності діяльності сільськогосподарських підприємств. В результаті дослідження визначено рейтинг Веселинівського району за основними показниками результативності діяльності сільськогосподарських підприємств Миколаївської області, що дозволяє встановити рівень конкурентоспроможності району при формуванні програми розвитку сільського господарства та обґрунтуванні грантових запитів.

The article assesses the competitiveness of agricultural enterprises in Veselinovsky district of Mykolaiv region. The analysis is carried out in the context of determining the location of the district in the overall performance indicators of agricultural enterprises in the region. The dynamics was analyzed (for 2010—2016) and trends of such indicators were established: output of gross agricultural output per 100 hectares of agricultural land; Output of commodity products of agriculture per 100 hectares of agricultural land; Yield of profit from sales of agricultural products per 100 hectares of agricultural land; Yield of grain crops per 100 hectares of agricultural land; The level of profitability of agricultural enterprises. As a result of the study, the rating of Veselinovsky district was determined by the main indicators of the performance of the agricultural enterprises of the Mykolaiv region, which allows determining the level of competitiveness of the district when forming the program of agricultural development and substantiating grant requests.

Ключові слова: конкурентоспроможність, валова продукція, товарна продукція, прибуток, рівень рентабельності, моніторинг, рейтинг.

Key words: competitiveness, gross products, commodity products, profit, profitability level, monitoring, rating.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Євроінтеграційні процеси стали невід'ємною ознакою та напрямом розвитку аграрного сектора економіки України. Першочергового значення при цьому набула взаємообумовлена діяльність держави та господарюючих суб'єктів, спрямована на забезпечення продовольчої безпеки та комплексний підхід при плануванні роз-

витку територій. Адаптація вітчизняного аграрного сектора економіки до умов та вимог Європейського союзу є складним і суперечливим процесом. Внаслідок природних та економічних особливостей галузі сільського господарства, його тривалою внутрішньою і зовнішньою відірваністю від розвинутих європейських країн, суттєвих розбіжностей між Україною та ЄС у

Таблиця 1. Вихід валової продукції сільського господарства в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн.

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Миколаївська область	368,2	436,4	345,1	537,2	507,7	503,8	672,8
у % до 2010 р.	100,0	118,5	93,7	145,9	137,9	136,8	182,7
Веселинівський район	362,5	396,4	264,7	520,6	381,4	549,3	649,3
у % до 2010 р.	98,5	107,7	71,9	141,4	103,6	149,2	176,3
Веселинівський район по відношенню до Миколаївської області, %	98,5	90,8	76,7	96,9	75,1	109,0	96,5

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

визначенні пріоритетів державної аграрної політики продовжуються наукові дискусії про доступні євроінтеграційні перспективи вітчизняного агропромислового комплексу [1].

У будь-якому разі, розвиток галузі в ринкових умовах вимагає нових підходів до оцінки результативності його діяльності: недостатньо оцінити рівень прибутковості та рентабельності з позицій динаміки цих індикаторів чи з точки зору їх відповідності плановим показникам, необхідно визначати місце підприємства, галузі чи регіону у зовнішньому середовищі і коригувати діяльність, залежно від досягнутого рівня. Саме моніторинг рівня конкурентоспроможності дає відповіді на ці питання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням забезпечення конкурентоспроможного розвитку сільськогосподарських підприємств присвячено чимало праць, зокрема: В.Г. Андрійчука, Н.Є. Голомші, М.Й. Маліка, П.Р. Пуцентейла, П.Т. Саблука, Б.К. Супіханова, В.М. Трегобчука та ін. Разом з тим, проблеми моніторингу рівня конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва в контексті євроінтеграційних процесів, можливостей залучення грантових пропозицій для реалізації інноваційних проектів в регіоні залишаються недостатньо вивченими, окремі їх складові були досліджені нами раніше [2—3].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Розробка методики та визначення рейтингу Веселинівського району за основними показниками результативності діяльності сільськогосподарських підприємств Миколаївської області, що дозволяє встановити рівень конкурентоспроможності району при формуванні програми розвитку сільського господарства та обґрунтуванні грантових запитів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Рейтингову оцінку конкурентоспроможності сільського господарства регіону пропонуємо проводити за основними показниками

результативності діяльності, а саме: обсяг прибутку, валової та товарної продукції у розрахунку на одиницю виміру сільськогосподарських угідь, а також рівень рентабельності. Оскільки для забезпечення продовольчої безпеки, яка в умовах відкритості ринків продовольства набуває особливого значення, важливим індикатором є вихід зерна у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь, включимо цей індикатор до вже запропонованих раніше.

Оцінка проводиться шляхом порівняння відхилення значень показників за кожним конкретним районом від їх найкращих значень за регіоном за відповідний (звітний) період та відповідне ранжування регіонів від 1 до 19 місця.

Рейтингова оцінка проводиться на основі підрахунку відносних відхилень показників кожного регіону від максимальних та мінімальних значень таких показників інших районів за формулою, запропонованою у Порядку проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики (Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р.) [4]:

$$R_j = \sum_{i=1}^n \frac{x_{maxi} - x_{ij}}{x_{maxi} - x_{mini}} + \sum_{i=1}^n \frac{x_{ij} - x_{mini}}{x_{maxi} - x_{mini}} \quad (1)$$

де R_j — сума рейтингових оцінок конкретного району за кожним з показників, що характеризують окремий напрям діяльності; x_{ij} — значення i -го показника j -го району; x_{maxi} — максимальне значення i -го показника; x_{mini} — мінімальне значення i -го показника.

Перша частина формули використовується для оцінки показників, підвищення яких має негативне значення (наприклад, сума витрат у розрахунку на 100 га сільгоспугідь), друга частина — для оцінки показників, підвищення яких має позитивне значення (наприклад, обсяг валової, товарної продукції та прибутку у розрахунку на 100 га сільгоспугідь).

Визначення середнього арифметичного значення суми рейтингових оцінок конкретного району за всіма показниками щорічної оцінки, що характеризують окремий напрям діяльності, здійснюється за формулою:

$$R_{cpj} = \frac{R_j}{n} \quad (2)$$

Таблиця 2. Рейтинг районів Миколаївської області за показником виходу валової продукції (в постійних цінах 2010 р.) у розрахунку на 100 га сільгоспугідь у 2016 році

Показник	Тис. грн.	Індекс	Рейтинг
Арбузинський	789,9	0,277	9
Баштанський	970,9	0,431	5
Березанський	506,2	0,035	17
Березнегуватський	488,6	0,020	18
Братський	685,5	0,188	12
Веселинівський	649,3	0,157	13
Вітовський	1637,6	1,000	1
Вознесенський	801,8	0,287	8
Врадіївський	1124,0	0,562	3
Доманівський	868,4	0,344	7
Сланецький	878,4	0,352	6
Казанківський	769,9	0,260	11
Кривоозерський	553,1	0,075	16
Миколаївський	785,8	0,273	10
Новобузький	465,2	0,000	19
Новоодеський	643,3	0,152	14
Очаківський	975,1	0,435	4
Первомайський	604,5	0,119	15
Снігурівський	1410,8	0,807	2

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Таблиця 3. Вихід товарної продукції сільського господарства в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн.

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Миколаївська область	328,8	370,8	452,3	450,5	689,7	1182,0	1510,3
у % до 2010 р.	100,0	112,8	137,6	137,0	209,8	359,5	459,3
Веселинівський район	301,4	376,6	377,9	523,6	790,8	1119,9	2012,8
у % до 2010 р.	100,0	125,0	125,4	173,7	262,4	371,6	667,8
Веселинівський район по відношенню до Миколаївської області, %	91,7	101,6	83,5	116,2	114,7	94,7	133,3

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

де $R_{срj}$ — середнє арифметичне суми рейтингів конкретного району за всіма показниками; n — кількість показників, за якими проводився розрахунок.

Встановимо рівень конкурентоспроможності сільського господарства Веселинівського району відповідно до вище зазначеної методики. Усі дані наведено по результатах діяльності сільськогосподарських підприємств.

За даними таблиці 1 вихід валової продукції сільського господарства у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь в сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району у динаміці зростає, при цьому вихід валової продукції по області усі роки (за винятком 2015 року) перевищував цей показник по району.

За рейтингом виходу валової продукції (в постійних цінах 2010 р.) у розрахунку на 100 га сільсько-

Таблиця 4. Рейтинг районів Миколаївської області за показником виходу товарної продукції в розрахунку на 100 га сільгоспугідь у 2016 році

Показник	Тис. грн.	Індекс	Рейтинг
Арбузинський	1675,9	0,539	6
Баштанський	1542,2	0,451	8
Березанський	888,6	0,021	18
Березнегуватський	856,2	0,000	19
Братський	1243,6	0,255	14
Веселинівський	2012,8	0,761	4
Вітовський	2375,6	1,000	1
Вознесенський	1503,6	0,426	9
Врадіївський	1258,3	0,265	13
Доманівський	1154,7	0,196	15
Сланецький	2070,2	0,799	2
Казанківський	1275,8	0,276	12
Кривоозерський	1474,6	0,407	11
Миколаївський	1641,5	0,517	7
Новобузький	1010,8	0,102	17
Новоодеський	1095,9	0,158	16
Очаківський	2045,2	0,783	3
Первомайський	1496,5	0,421	10
Снігурівський	1982,4	0,741	5

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Таблиця 5. Вихід прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь у сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району, грн.

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Миколаївська область	86,7	93,0	99,8	77,6	167,2	357,7	463,6
у % до 2010 р.	100,0	107,3	115,1	89,5	192,8	412,5	534,7
Веселинівський район	85,5	124,4	37,8	69,9	177,9	443,1	726,6
у % до 2010 р.	100,0	145,5	44,2	81,7	208,0	518,3	849,8
Веселинівський район по відношенню до Миколаївської області, %	98,6	133,7	37,8	90,1	106,4	123,9	156,7

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Таблиця 6. Рейтинг районів Миколаївської області за показником виходу прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь у 2016 році

Показник	Тис. грн.	Індекс	Рейтинг
Арбузинський	497,4	0,384	8
Баштанський	557,7	0,471	7
Березанський	230,5	0,000	19
Березнегуватський	291,2	0,087	18
Братський	387,5	0,226	13
Веселинівський	726,6	0,714	2
Вітовський	648,8	0,602	4
Вознесенський	383,4	0,220	14
Врадіївський	450,8	0,31721	10
Доманівський	334,7	0,150	16
Сланецький	595,1	0,525	5
Казанківський	413,5	0,263	12
Кривоозерський	564,2	0,480	6
Миколаївський	467,3	0,341	9
Новобузький	302,0	0,103	17
Новоодеський	364,8	0,193	15
Очаківський	925,0	1,000	1
Первомайський	450,8	0,31719	11
Снігурівський	659,1	0,617	3

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

господарських угідь серед 19 районів Миколаївської області Веселинівський район посідає 13 місце, що свідчить про низький рівень конкурентоспроможності району за цим показником (табл. 2).

Найвище значення індексу отримано у Вітовському, а найменше — у Новобузькому районах.

Вихід товарної продукції сільського господарства у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь в сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району у динаміці зростає на 567,7% і це значно перевищує динаміку зростання показнику по області. При цьому вихід товарної продукції по району у 2011, 2013, 2014 та 2016 роках перевищував цей показник по області (табл. 3).

За рейтингом виходу товарної продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь серед 19 районів Миколаївської області Веселинівський район посідає 4 місце, що свідчить про високий рівень конкурентоспроможності району за цим показником (табл. 4).

Найвище значення індексу отримано у Вітовському, а найменше — у Березнегуватському районах.

Вихід прибутку від реалізації продукції сільського господарства у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь в сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району у динаміці зростає на 749,8 %, проти 434,7 % темпу росту індикатора по області. При цьо-

Таблиця 7. Рівень рентабельності сільськогосподарської діяльності у сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району, %

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Миколаївська область	35,8	33,5	28,3	20,8	30,0	43,4	44,3
у % до 2010 р.	0,0	-2,3	-7,5	-15,0	-5,8	7,6	8,5
Веселинівський район	39,6	49,3	11,1	15,4	29	65,5	56,5
у % до 2010 р.	0,0	9,7	-28,5	-24,2	-10,6	25,9	16,9
Веселинівський район по відношенню до Миколаївської області, %	3,8	15,8	-17,2	-5,4	-1,0	22,1	12,2

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Таблиця 8. Рейтинг районів Миколаївської області за показником рівня рентабельності сільськогосподарської діяльності у 2016 році

Показник	%	Індекс	Рейтинг
Арбузинський	42,2	0,165	13
Баштанський	56,6	0,463	3
Березанський	35,0	0,017	18
Березнегуватський	51,5	0,357	6
Братський	45,3	0,229	10
Веселинівський	56,5	0,461	4
Вітовський	37,6	0,070	17
Вознесенський	34,2	0,000	19
Врадіївський	55,8	0,446	5
Доманівський	40,8	0,136	14
Сланецький	40,4	0,128	15
Казанківський	48,0	0,285	9
Кривоозерський	62,0	0,574	2
Миколаївський	39,8	0,116	16
Новобузький	42,6	0,174	12
Новоодеський	49,9	0,324	7
Очаківський	82,6	1,000	1
Первомайський	43,1	0,184	11
Снігурівський	49,8	0,322	8

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Таблиця 9. Вихід зернових у розрахунку на 100 га сільгоспугідь у сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району, т

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Миколаївська область	133,2	156,7	73,5	181,3	183,0	190,6	224,8
у % до 2010 р.	100,0	117,6	55,2	136,1	137,4	143,1	168,8
Веселинівський район	140,7	186,0	71,2	219,4	161,5	209,7	221,8
у % до 2010 р.	100,0	132,2	50,6	155,9	114,8	149,1	157,7
Веселинівський район по відношенню до Миколаївської області, %	105,6	118,7	96,9	121,0	88,2	110,0	98,7

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

му вихід прибутку від реалізації продукції по району у 2011, 2014, 2015 та 2016 роках перевищував цей показник по області (табл. 5).

За рейтингом виходу прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь серед 19 районів Миколаївської області Весели-

нівський район посідає 2 місце, що свідчить про високий рівень конкурентоспроможності району за цим показником (табл. 6).

Найвище значення індексу отримано в Очаківському, а найменше — у Березанському районах.

Рівень рентабельності сільськогосподарської діяльності в сільськогосподарських підпри-

Таблиця 10. Рейтинг районів Миколаївської області за показником виходу зернових у розрахунку на 100 сільгоспугідь у 2016 році

Показник	Тонн	Індекс	Рейтинг
Арбузинський	317,7	0,428	3
Баштанський	280,6	0,343	8
Березанський	258,3	0,292	10
Березнегуватський	163,7	0,075	18
Братський	253,0	0,280	11
Веселинівський	221,8	0,208	15
Вітовський	304,7	0,398	6
Вознесенський	307,8	0,405	5
Врадіївський	567,0	1,000	1
Доманівський	383,2	0,578	2
Сланецький	199,4	0,157	17
Казанківський	213,8	0,190	16
Кривоозерський	297,3	0,381	7
Миколаївський	227,4	0,221	12
Новобузький	131,0	0,000	19
Новоодеський	223,3	0,212	14
Очаківський	224,3	0,214	13
Первомайський	314,6	0,421	4
Снігурівський	272,7	0,325	9

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Таблиця 11. Рівень конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств Веселинівського району серед районів Миколаївської області за показниками результативності діяльності

Показник	Індекс індикатору:					Загальна сума індексів	Рейтингова позиція
	вихід валової продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь	вихід прибутку в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь	вихід товарної продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь	рівень рентабельності	вихід зернових у розрахунку на 100 сільгоспугідь		
Арбузинський	0,277	0,384	0,539	0,165	0,428	0,359	9
Баштанський	0,431	0,471	0,451	0,463	0,343	0,432	6
Березанський	0,035	0,000	0,021	0,017	0,292	0,073	19
Березнегуватський	0,020	0,087	0,000	0,357	0,075	0,108	17
Братський	0,188	0,226	0,255	0,229	0,280	0,236	15
Веселинівський	0,157	0,714	0,761	0,461	0,208	0,460	5
Вітовський	1,000	0,602	1,000	0,070	0,398	0,614	2
Вознесенський	0,287	0,220	0,426	0,000	0,405	0,268	13
Врадівський	0,562	0,317	0,265	0,446	1,000	0,518	4
Доманівський	0,344	0,150	0,196	0,136	0,578	0,281	12
Сланецький	0,352	0,525	0,799	0,128	0,157	0,392	7
Казанківський	0,260	0,263	0,276	0,285	0,190	0,255	14
Кривоозерський	0,075	0,480	0,407	0,574	0,381	0,383	8
Миколаївський	0,273	0,341	0,517	0,116	0,221	0,294	10
Новобузький	0,000	0,103	0,102	0,174	0,000	0,076	18
Новоодеський	0,152	0,193	0,158	0,324	0,212	0,208	16
Очаківський	0,435	1,000	0,783	1,000	0,214	0,686	1
Первомайський	0,119	0,317	0,421	0,184	0,421	0,292	11
Снігурівський	0,807	0,617	0,741	0,322	0,325	0,562	3

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

ємствах Веселинівського району у динаміці зростає на 16,9 в. п., що вдвічі більше, ніж темпи росту показнику по області.

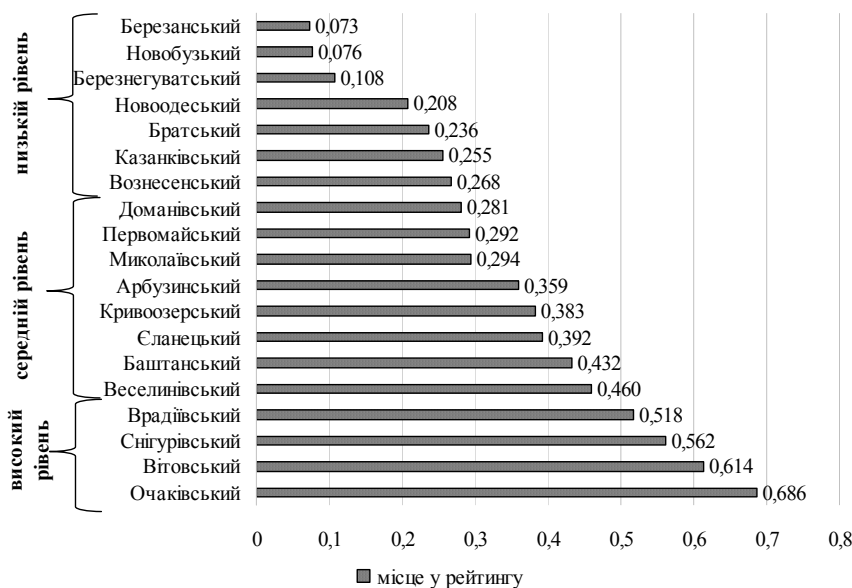
При цьому рівень рентабельності сільськогосподарської діяльності по Веселинівському району у 2010, 2011, 2015 та 2016 роках перевищував даний показник по області (табл. 7).

За рейтингом рівень рентабельності сільськогосподарської діяльності серед 19 районів Миколаївської області Веселинівський район посідає 4 місце з індексом 0,461, що свідчить про середній рівень конкурентоспроможності району за цим показником (табл. 8).

Найвище значення індексу отримано в Очаківському районі, а найменше — у Вознесенському районах.

Вихід зернових у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь в сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району у динаміці зростає на 57,7 %, практично аналогічно до темпів росту показнику по області. При цьому вихід зернових у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь по Веселинівському району у 2010, 2011, 2013 та 2015 роках перевищував даний показник по області (табл. 9).

За рейтингом виходу зернових у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь серед 19 районів Миколаївської області Веселинівський район посідає 15 місце, що свідчить про низький рівень конкурен-

Рис. 1. Рівень конкурентоспроможності сільськогосподарства Веселинівського району за показниками результативності діяльності

Джерело: визначено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

тоспроможності району за цим показником (табл. 10).

За рейтингом отриманої в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь валової продукції, товарної продукції, прибутку, зернових та рівня рентабельності від реалізації продукції сільського господарства серед 19 районів Миколаївської області Веселинівський район посідає відповідно 4 місце (табл. 11).

Найвище значення індексу отримано в Врадіївському районі, а найменше — у Новобузькому районі.

Отримані дані свідчать, що Веселинівський район входить до групи з середнім рівнем конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств за рівнем результативності діяльності (рис. 1). Значення індексу рівня результативності діяльності сільськогосподарських підприємств Веселинівського району на 0,226 менше від найвищого показника та на 0,387 більше від найменшого.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Встановлено, що всі індикатори в динаміці показували позитивні темпи приросту і, в переважній більшості, кращі значення порівняно з усередненими даними по області. Разом з тим, порівняння рівня конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств Веселинівського району з іншими районами Миколаївської області у 2016 році за запропонованою методикою показало таке:

— у цілому за рівнем результативності діяльності сільськогосподарських підприємств Веселинівський район входить до групи з середнім рівнем конкурентоспроможності;

— за рівнем виходу валової продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь Веселинівський район займає 13 місце та входить до групи з низьким рівнем конкурентоспроможності за цим показником;

— за рівнем виходу товарної продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь Веселинівський район займає 4 місце та входить до групи з високим рівнем конкурентоспроможності за цим показником;

— за рівнем виходу прибутку в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь Веселинівський район займає 2 місце та входить до групи з високим рівнем конкурентоспроможності за цим показником;

— за рівнем виходу зернових культур у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь Веселинівський район займає 15 місце та входить до групи з низьким рівнем конкурентоспроможності за даним показником;

— за рівнем рентабельності сільськогосподарської діяльності Веселинівський район займає 4 місце та входить до групи з середнім рівнем конкурентоспроможності за даним показником.

Отримані дані дозволяють зробити висновок про необхідність оптимізації структурного співвідношення сільськогосподарської продукції, яка виробляється сільськогосподарськими підприємствами Веселинівського району, та удосконалення технологій вирощування зернових культур.

Література:

1. Овсієнко А.М. Сільське господарство України: стан, конкурентоспроможність та перспективи інтеграції на європейському рівні / А.М. Овсієнко // Економічний вісник університету. — 2016. — Вип. 30 (1). — С. 76—82.

2. Котикова О. І. Забезпечення підвищення конкурентоспроможності продукції молочно-го скотарства в сільськогосподарських підприємствах в умовах євроінтеграції / О.І. Котикова, О.В. Аржанова, Т.І. Євстрат'єва // Молодий вчений. — 2016. — №7 (34). — С. 63—67.

3. Котикова О.І. Собівартість у системі чинників конкурентоспроможного виробництва продукції рослинництва / О.І. Котикова, Р.І. Ярошенко, А.В. Зеленько // Інноваційна економіка. — 2016. — №5—6 (63). — С. 134—141.

4. Порядок проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики [Електронний ресурс] // Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF>

References:

1. Ovsienko, A.M. (2016), "Agriculture of Ukraine: Status, Competitiveness and Prospects for Integration at the European Level", *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 30 (1), pp. 76—82.

2. Kotyko, O.I. Arzhanova, O.V. Yevstrat'ieva, T.I. (2016), "Ensuring the competitiveness of dairy cattle breeding products in agricultural enterprises in the context of European integration", *Molodyj vchenyj*, vol. 7 (34), pp. 63—67.

3. Kotyko, O.I. Yaroshenko, R.I. Zelen'ko, A.V. (2016), "Cost in the system of factors of competitive production of crop production", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 5—6 (63), pp. 134—141.

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), "The procedure for monitoring and evaluating the effectiveness of the implementation of the state regional policy" available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF> (Accessed 2 august 2017).

Стаття надійшла до редакції 07.09.2017 р.